

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

หนังสือเป็นวัสดุการอ่านส่วนใหญ่ของห้องสมุดเกือบทุกประเภท ซึ่งเป็นอุปกรณ์หรือเครื่องมือเพื่อใช้ในการแสวงหาความรู้ เป็นสิ่งพิมพ์ที่เกิดขึ้นจากความคิด สติปัญญา ประสบการณ์ และความฉลาดรอบรู้ของมนุษย์ ฉะนั้นหนังสือ จึงเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่มนุษย์อย่างยิ่ง หนังสือจะให้สิ่งที่มนุษย์ต้องการทั้งด้านวิชาการ อาชีพ และความจรรโลงใจ บางครั้งหนังสือยังอาจสอนให้คนเข้าใจชีวิตดียิ่งขึ้น^๑ จะเห็นได้ว่า ชีวิตคนเรากับหนังสือมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด แม้ว่าในบางครั้ง ความเห็นของแต่ละคนจะต่างกันออกไปตามประสบการณ์และรสนิยม แต่ส่วนใหญ่จะเห็นว่า ในปัจจุบันหนังสือได้เพิ่มความสำคัญมากขึ้นทุกที และเห็นความจำเป็นที่จะต้องใกล้ชิดหนังสือมากยิ่งขึ้น เพราะหนังสือมีความหมายต่อชีวิตเกินกว่าที่เราคาดคิดไว้^๒ จากความสำคัญของหนังสือดังกล่าว ห้องสมุดต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งรวมหนังสือจากหลาย ๆ สาขาวิชา จึงได้พยายามหาวิธีที่จะให้สิ่งมีค่าที่ห้องสมุดได้รวบรวมไว้^๓ ได้เข้าถึงผู้ใช้ และถูกนำไปใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าที่สุด

^๑มหาวิทยาลัยรามคำแหง, คณะมนุษยศาสตร์, ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์,
การใช้ห้องสมุด พิมพ์ครั้งที่ ๓ (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๑)

หน้า ๒๔.

^๒บุญจวน อินทรกำแหง, การเลือกซื้อหนังสือและโสตทัศนวัสดุ (พระนคร:
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๕), หน้า ๘.

จากข้อเท็จจริงดังกล่าว มีบุคคลในวงการบรรณารักษ์หลายคนพยายามค้นหาวิธีที่จะเชื่อมโยงหนังสือกับผู้ใช้ห้องสมุด โดยพยายามดัดแปลงวิธีการที่ใช้กันในวงการธุรกิจหรือวงการอื่น ๆ วิธีการหนึ่งที่น่าจะเป็นวิธีการที่ดี และห้องสมุดทั่วไปนิยมนำไปใช้ คือ การจัดแสดงหนังสือ (Book Display) หรือบางคนอาจเรียกว่า นิทรรศการหนังสือ (Book Exhibition) ซึ่งเป็นบริการอย่างหนึ่งของห้องสมุดที่มีจุดประสงค์เพื่อเป็นการชักจูงให้เกิดความสนใจในหนังสือ โดยปกติแล้วจะนำหนังสือจำนวนหนึ่งที่มีลักษณะพิเศษร่วมกัน มาตั้งแสดงไว้ในบริเวณที่จัดไว้เป็นพิเศษ แยกต่างหากจากชั้นหนังสือทั่วไป ในการจัดแสดงนี้ อาจมีสิ่งประกอบอื่น ๆ นอกเหนือจากเล่มหนังสือ เช่น ภาพ วัสดุจำลองของจริง ที่สอดคล้องกับเรื่องที่จัด

ในต่างประเทศมีบุคคลในวงการบรรณารักษ์หลายคนได้สังเกตเห็นความสำคัญของการจัดแสดงหนังสือ โดยได้เขียนตำรา และบทความชี้ให้เห็นถึงวิธีการจัด และประโยชน์ที่ห้องสมุดจะได้รับจากการจัดแสดงหนังสือ เช่น สเตฟานี บอร์กเวิร์ด (Stephanie Borgwardt) เขียนหนังสือชื่อ Library Display^๒ ซึ่งมีเนื้อหาสาระเกือบทุกด้านเกี่ยวกับการจัดแสดงของห้องสมุด นับเป็นตำราเกี่ยวกับการจัดแสดงของห้องสมุดที่สำคัญเล่มหนึ่ง เช่นเดียวกับหนังสือเรื่อง Library Displays: Their purpose, construction and use ซึ่งเขียนโดย มอนา การ์เวย์ (Mona Garvey)^๓ นอกจากนี้ ฮาโรลด์ โจลลิฟฟ์ (Harold Jolliffe) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ห้องสมุดจะได้รับจากการจัดแสดงหนังสือ และบรรณารักษ์ควรหาวิธีจัดหนังสือให้น่าดู น่าชม และดึงดูดความสนใจของผู้ใช้ห้องสมุด เช่นเดียวกับ สินค้าในห้างสรรพสินค้าที่ได้รับการจัดอย่างดี น่าเชิญชวน

^๑ จารุวรรณ ลินสุโสภณ, วิทยานุกรมบรรณารักษศาสตร์ (กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๙), หน้า ๒๒.

^๒ Stephanie Borgwardt, Library Display, 2d ed. (Johannesburg: Witwatersrand University Press, 1970)

^๓ Mona Garvey, Library Displays (New York: H.W. Wilson Co., 1969)

ให้เข้ามาชมและซื้อหา^๑ และใน Handbook of Library Methods ได้กล่าวถึง
ประโยชน์ที่จะได้จากการจัดแสดงหนังสือ อุปกรณ์การจัดและหลักสำคัญในการจัดแสดง^๒
และจากงานวิจัยของ เฮอร์เบิร์ต โกล ฮอร์ (Herbert Goldhor) พบว่า การจัดแสดง
หนังสือในบริเวณห้องโถงของห้องสมุด มีส่วนทำให้สถิติการยืมหนังสือที่ใช้ในการทดลองสูงขึ้น^๓

อย่างไรก็ตามมีห้องสมุดในประเทศไทยน้อยแห่งที่ตระหนักถึงความสำคัญและ
ประโยชน์ของการจัดแสดงหนังสือ และยังไม่มีการยืนยันอย่างเป็นทางการว่าเป็นหลักเป็นฐานว่า การจัด
แสดงหนังสือ จะมีผลต่อผู้ใช้ห้องสมุด และต่อการนำทรัพยากรที่เป็นหลักของห้องสมุดคือ
หนังสือไปใช้ประโยชน์หรือไม่ และอย่างไร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ค้นคว้า เพื่อ
ให้ทราบข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ และได้เลือกทำการทดลองในห้องสมุดประชาชนก็เนื่องจาก
ห้องสมุดประชาชน เป็นห้องสมุดที่ให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปโดยไม่จำกัด เพศ วัย
การศึกษา อาชีพ ศาสนา และเชื้อชาติ จึงมีผู้ใช้เกือบทุกประเภทเข้ามาใช้ห้องสมุด
ประชาชน อันจะช่วยให้บรรณารักษ์ทราบได้ว่า การจัดแสดงหนังสือจะมีผลต่อผู้ใช้ห้องสมุด
กลุ่มใด มากหรือน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลการจัดแสดงหนังสือที่มีต่อการยืมหนังสือ
ของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชน

^๑Harold Jolliffe, Public Library Extension Activities,
2d ed. (London: Library Association, 1968), pp. 128-130.

^๒Marguerite A. Peters, ed., Handbook of Library Methods
(Cape Town, Republic of South Africa: A.A. Balkema, 1966), pp. 76-78.

^๓Herbert Goldhor, "The Effectiveness of Prime Display Location
on Public Library Circulation of Selected Adult Titles," Library
Quarterly 42 (11 October 1972): 371-388.

สมมติฐานของการวิจัย

การจัดแสดงหนังสือทำให้จำนวนหนังสือที่ยืมสูงขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบว่า การจัดแสดงหนังสือมีผลต่อการยืมหนังสือของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนหรือไม่ ถ้ามี มีมากน้อยเพียงใด
๒. ผลการวิจัยนี้จะช่วยให้บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนเห็นความสำคัญของการจัดแสดงหนังสือ ที่จะช่วยให้ทรัพยากรห้องสมุดได้รับการนำไปใช้ประโยชน์มากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ผู้วิจัยทำการทดลองจัดแสดงหนังสือในห้องสมุดประชาชนของกรุงเทพมหานคร ๓ แห่ง คือ ห้องสมุดประชาชนลุมพินี ห้องสมุดประชาชนปทุมวัน และห้องสมุดประชาชนบางเขน ซึ่งได้จากการสุ่ม โดยการจับฉลาก เพื่อให้เป็นตัวแทนของห้องสมุดประชาชนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ตามลำดับ
๒. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลการทดลอง คือ การยืมหนังสือคัดเลือกและการหยิบหนังสือคัดเลือกมาใช้ในห้องสมุด จากห้องสมุดประชาชนทั้ง ๓ แห่ง เฉพาะในช่วงเวลาที่กำหนดไว้ คือ ช่วงที่ ๑ ตั้งแต่วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๔ ถึงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๒๔ และช่วงที่ ๒ ตั้งแต่วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๒๔ ถึงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๒๔
๓. หนังสือที่ใช้ในการทดลอง จำนวน ๖๐ ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่นจนถึงวัยรุ่นผู้ใหญ่ คือสำหรับผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๑๒ ปีขึ้นไป

ข้อจำกัดในการวิจัย

หนังสือในห้องสมุดประชาชนที่ใช้ในการทดลอง คือ ห้องสมุดประชาชนลุมพินี ห้องสมุดประชาชนปทุมวัน และห้องสมุดประชาชนบางเขน มีน้อย ทำให้มีข้อจำกัดในการคัดเลือกหนังสือ เพื่อการทดลอง

ข้อตกลงเบื้องต้น

๑. หนังสือที่คัดเลือกเพื่อใช้ทดลอง จำนวน ๖๐ ชื่อเรื่อง ในห้องสมุดประชาชน ทั้ง ๓ แห่ง เป็นชื่อเรื่องเดียวกัน
๒. จำนวนหนังสือที่ใช้ในการทดลองในห้องสมุดแต่ละแห่งไม่เท่ากัน
๓. หนังสือส่วนใหญ่มีเพียง ๑-๒ ฉบับเท่านั้น จึงอาจจะมีผลทำให้จำนวนผู้ยืมหนังสือออกและจำนวนหนังสือที่มีผู้ยืมออกลดลงกว่าที่ควรจะเป็น
๔. การจัดแสดงหนังสือในห้องสมุดประชาชนทั้ง ๓ แห่ง ไม่มีการตกแต่งประดับประดาอย่างหรูหรา มีเพียงป้ายโปสเตอร์ ๓ แผ่น มีข้อความดังนี้ "หนังสือดีที่ท่านไม่ควรพลาด" "นวนิยาย" และ "สารคดี" และไม่มีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้า
๕. ผู้วิจัยถือว่าข้อมูลที่เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนทั้ง ๓ แห่ง บันทึกลงในบัตรบันทึกการยืมหนังสือคัดเลือก และบัตรบันทึกการหยิบหนังสือคัดเลือกมาใช้ในห้องสมุดที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น เป็นข้อมูลที่เป็นจริงและเชื่อถือได้
๖. ผู้วิจัยถือว่าคำตอบของผู้ยืมหนังสือคัดเลือกในช่วงที่ ๒ จากห้องสมุดประชาชน ทั้ง ๓ แห่ง ที่ตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น เป็นคำตอบซึ่งให้ข้อมูลที่เป็นจริงและเชื่อถือได้

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การโฆษณา	หมายถึง	การโฆษณาหนังสือทางสื่อมวลชน
ช่วงที่ ๑	หมายถึง	ช่วงเวลาตั้งแต่วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๒๔ ถึง วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๒๔
ช่วงที่ ๒	หมายถึง	ช่วงเวลาตั้งแต่วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๒๔ ถึง วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๒๔
ผู้ยืมหนังสือคัดเลือก	หมายถึง	สมาชิกห้องสมุดประชาชนลุมพินี ห้องสมุดประชาชนปทุมวัน และห้องสมุดประชาชนบางเขนที่ยืมหนังสือคัดเลือก ในช่วงที่ ๑ และช่วงที่ ๒ ของระยะเวลาที่ทดลอง
หนังสือคัดเลือก	หมายถึง	หนังสือในห้องสมุดประชาชนลุมพินี ห้องสมุดประชาชนปทุมวัน และห้องสมุดประชาชนบางเขน ที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกเพื่อการทดลอง ซึ่งมีจำนวน ๖๐ ชื่อเรื่อง โดย

แบ่งเป็นประเภทสารคดี ๓๐ ชื่อเรื่อง และ
ประเภทนวนิยาย ๓๐ ชื่อเรื่อง ดังปรากฏ
รายละเอียดในภาคผนวก

ห้องสมุดประชาชนขนาดกลาง หมายถึง ห้องสมุดประชาชนที่มีจำนวนเนื้อที่ บุคลากร
หนังสือ และครุภัณฑ์ ตามเกณฑ์มาตรฐาน
ห้องสมุดประชาชนขนาดกลาง ซึ่งกำหนดโดย
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๐๘*

ห้องสมุดประชาชนขนาดเล็ก หมายถึง ห้องสมุดประชาชนที่มีจำนวนเนื้อที่ บุคลากร
หนังสือ และครุภัณฑ์ ตามเกณฑ์มาตรฐาน
ห้องสมุดประชาชนขนาดเล็ก ซึ่งกำหนดโดย
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๐๘*

ห้องสมุดประชาชนขนาดใหญ่ หมายถึง ห้องสมุดประชาชนที่มีจำนวนเนื้อที่ บุคลากร
หนังสือ และครุภัณฑ์ ตามเกณฑ์มาตรฐาน
ห้องสมุดประชาชนขนาดใหญ่ ซึ่งกำหนดโดย
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๐๘*

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจงานวิจัยต่างประเทศ ปรากฏว่า ได้มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ
เรื่องการจัดแสดงของห้องสมุดเพียง ๑ รายการ คือ เฮอร์เบิร์ต โกลด์ฮอร์ (Herbert
Goldhor) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง The Effect of Prime Display Location
on Public Library Circulation of Selected Adult Titles ในปี พ.ศ.
๒๕๑๒ โดยผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานไว้ ๒ ประการ คือ ประการแรก ผู้ใช้ที่เป็นผู้ใหญ่ยืม
หนังสือในห้องสมุดประชาชน เนื่องมาจากเหตุผลเบื้องต้น คือ การเดินดูตามชั้นหนังสือ

ประการที่สอง เมื่อได้มีการนำหนังสือสำหรับผู้ใหญ่มารวบรวมแสดงในบริเวณที่ใช้ห้องสมุดจะเข้าถึงเป็นอันดับแรก จะมีผลทำให้สถิติการยืมหนังสือเหล่านี้สูงขึ้น เออร์เบิร์ต โกลด์ฮอร์ ได้ทำการทดลองในห้องสมุดประชาชน ๒ แห่ง คือ ห้องสมุดประชาชนเมืองแชมเปญ (Champaign) และห้องสมุดประชาชนเมืองเออร์บานา (Urbana) ทั้ง ๒ เมือง นี้เป็นเมืองแฝดอยู่ในรัฐอิลลินอยส์ ซึ่งห้องสมุดทั้ง ๒ แห่งนี้มีลักษณะแวดล้อมที่คล้ายคลึงกัน โดยผู้วิจัยได้กำหนดให้ห้องสมุดประชาชนเมืองแชมเปญ เป็นห้องสมุดทดลอง และห้องสมุดประชาชนเมืองเออร์บานา เป็นห้องสมุดควบคุม การทดลองแบ่งออกเป็น ๒ ช่วง ๑ และ ๒ เดือน หนังสือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ มีจำนวน ๑๑๐ ชื่อเรื่อง โดยแบ่งเป็นประเภทสารคดี ๕๕ ชื่อเรื่อง และนวนิยาย ๕๕ ชื่อเรื่อง

ในช่วงที่ ๑ หนังสือที่คัดเลือก จำนวน ๑๑๐ ชื่อเรื่อง วางอยู่ตามชั้นปกติในห้องสมุดทั้ง ๒ แห่ง และได้มีการเก็บสถิติการยืมหนังสือเหล่านี้ในห้องสมุดทั้ง ๒ แห่ง ในช่วงที่ ๒ ได้มีการจัดแสดงหนังสือเหล่านี้ในห้องสมุดทดลอง คือ ห้องสมุดประชาชนเมืองแชมเปญ โดยจัดแสดงไว้ในชั้นต่างหาก วางไว้ใกล้โต๊ะจ่าย-รับ และประตูทางเข้า-ออก ส่วนใน ^{๑๐}ห้องสมุดประชาชนเมืองเออร์บานา ซึ่งเป็นห้องสมุดควบคุม ไม่มีการจัดแสดงหนังสือเหล่านี้ แต่จัดวางไว้ตามชั้นปกติเหมือนในช่วงที่ ๑ ตลอดช่วงที่ ๒ นี้ ได้มีการเก็บสถิติการยืมหนังสือเหล่านี้ในห้องสมุดประชาชนทั้ง ๒ แห่ง เหมือนช่วงที่ ๑ จากผลการวิจัยครั้งนี้ พอจะสรุปได้ว่า สถิติการยืมหนังสือคัดเลือกในห้องสมุดประชาชนเมืองแชมเปญในช่วงที่ ๒ สูงกว่าสถิติการยืมหนังสือเหล่านี้ในช่วงที่ ๑ และสูงกว่าในช่วงที่ ๑ และ ๒ ของห้องสมุดประชาชนเออร์บานา ซึ่งเป็นห้องสมุดควบคุม อย่างมีนัยสำคัญ และคำตอบจากแบบสอบถาม ซึ่งได้จากการสอบถามทางโทรศัพท์ และทางไปรษณีย์ ยืนยันว่า ผู้ใช้ส่วนใหญ่ที่เป็นผู้ใหญ่เลือกหนังสือ โดยการเดินดูตามชั้น มากกว่าวิธีอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในห้องสมุดประชาชนเมืองแชมเปญในช่วงที่ ๒

สำหรับในประเทศไทยยังไม่มียานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดแสดงหนังสือในห้องสมุด แต่มีงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดประชาชนในด้านการสำรวจความคิดเห็นและทัศนคติของผู้ใช้ที่มีต่อห้องสมุดในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ ปี พ.ศ. ๒๕๑๔ บุปผา เจริญทรัพย์^๑ ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อบริการห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในภาคเหนือของประเทศไทย" สุนิตย์ เบ็นสบาย^๒ ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อบริการห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในภาคกลางตอนบนของประเทศไทย" สุภาพร นาทีกาญจนกุล^๓ ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อบริการห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย" อุบล รอดเยี่ยม^๔ ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจความคิดเห็นของ

^๑บุปผา เจริญทรัพย์, "การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อบริการห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในภาคเหนือของประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔).

^๒สุนิตย์ เบ็นสบาย, "การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อบริการห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในภาคกลางตอนบนของประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔).

^๓สุภาพร นาทีกาญจนกุล, "การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อบริการห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔).

^๔อุบล รอดเยี่ยม, "การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อบริการห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔).

ประชาชนต่อบริการห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย" และพัชรินทร์ ชันทอง^๑ ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อบริการห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในภาคใต้ของประเทศไทย" นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ สุดใจ เพ็ชรศิริ^๒ ทำการวิจัยเรื่อง "ทัศนคติของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนของกรุงเทพมหานคร" ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้คือ จากงานวิจัยของบุบผา เจริญทรัพย์ พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๔-๑๘ ปี และเป็นนักเรียนหรือนักศึกษา ซึ่งมาใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละครั้ง แรงจูงใจที่ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ของทุกระดับอายุ มาใช้ห้องสมุดคือ เพราะสนใจบริการและกิจกรรมของห้องสมุด นอกจากนี้ ประชาชนทุกระดับอายุเห็นว่าส่วนใหญ่ของสภาพของห้องสมุด วัสดุครุภัณฑ์ หนังสือ บริการ และกิจกรรมของห้องสมุดมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ซึ่งข้อค้นพบเหล่านี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิตย์ เย็นสบาย สุภาพร นาทีกาญจนกุล อุบล รอดเยี่ยม และพัชรินทร์ ชันทอง แต่สำหรับด้านความต้องการที่จะให้ห้องสมุดจัดบริการและกิจกรรมส่วนใหญ่ บุบผา เจริญทรัพย์ สุภาพร นาทีกาญจนกุล และอุบล รอดเยี่ยม พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดมีความต้องการด้านนี้ในระดับมาก ขณะที่พัชรินทร์ ชันทอง และสุนิตย์ เย็นสบาย พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดมีความต้องการด้านนี้ในระดับปานกลาง ส่วนผลการวิจัยของสุดใจ เพ็ชรศิริ พบว่า เฉพาะด้านความถี่ของการมาใช้ห้องสมุด และความเห็นของผู้ใช้ห้องสมุดเกี่ยวกับครุภัณฑ์ของห้องสมุดเท่านั้นที่สอดคล้องกับงานวิจัยข้างต้น คือ ผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครมาใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละหลายครั้ง และเห็นว่าครุภัณฑ์ของห้องสมุดอยู่ใน

^๑พัชรินทร์ ชันทอง, "การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อบริการห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด สังกัดกระทรวงศึกษาธิการในภาคใต้ของประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘).

^๒สุดใจ เพ็ชรศิริ, "ทัศนคติของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนของกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๒).

เกณฑ์ปานกลาง ส่วนข้อค้นพบที่ขัดแย้งกับผลการวิจัยข้างต้น คือ ผู้ใช้ห้องสมุดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นชายและมีอายุระหว่าง ๒๐-๒๔ ปี และแรงจูงใจที่ทำให้มาใช้ห้องสมุดคือ ความสะดวกในการเดินทาง สำหรับข้อค้นพบที่เพิ่มเติมจากงานวิจัยข้างต้นมีดังนี้คือ ผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้า และพักผ่อนหย่อนใจ ผู้ใช้สนใจห้องสมุดในระดับปานกลาง ด้านวัตถุประสงค์และหน้าที่ของห้องสมุด ผู้ใช้มีความเห็นว่าดีในระดับปานกลางถึงมาก เฉพาะนิสิตนักศึกษา และครูอาจารย์ที่เห็นว่าศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุดได้น้อย ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่เห็นว่า ห้องสมุดของกรุงเทพมหานคร ยังไม่ใช้ห้องสมุดที่ดีมาก แต่ให้บริการคนทุกเพศ ทุกวัย และทุกระดับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันมาก และยังเห็นว่า ผู้ใช้ห้องสมุดสามารถติดตามความเคลื่อนไหวของประเทศ และของโลก จากห้องสมุดได้ในระดับปานกลาง ในเรื่องสภาพทั่ว ๆ ไป ของห้องสมุด ผู้ใช้เห็นว่า อยู่ในเกณฑ์ดีมาก และปานกลาง ยกเว้นเรื่องสวัสดิการของห้องสมุดเกี่ยวกับน้ำดื่ม และห้องน้ำ ซึ่งผู้ใช้อยังคิดว่า ค่อนข้างไป ด้านหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ของห้องสมุด ผู้ใช้คิดว่ามีส่วนช่วยในการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดน้อย ห้องสมุดมีโสตทัศนวัสดุ จุลสาร และกฤตภาค จำนวนน้อย มีหนังสือและวารสารปานกลาง การจัดหา ทำบัตรรายการ สภาพของหนังสือ เวลาบริการ และจำนวนบุคลากร เป็นที่น่าพอใจในระดับปานกลาง นอกจากนั้นยังพบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดเห็นว่า กฎเกณฑ์การเข้าใช้ และการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ ตีปานกลางและมาก ผู้ใช้ห้องสมุดพอใจกฎการเป็นสมาชิกในระดับปานกลาง ยกเว้น ห้องสมุดประชาชนนongการาม ที่ผู้ใช้พอใจในระดับมาก สำหรับบริการที่ผู้ใช้ห้องสมุดเห็นว่าอยู่ในระดับดีมาก คือ บริการอ่านหนังสือในห้องสมุด ส่วนด้านอื่นยังอยู่ในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย